

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 104
van **ELISABETH MEULEMAN**
datum: 26 maart 2020

aan **BENJAMIN DALLE**
VLAAMS MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD EN MEDIA

VRT - Diversiteitsdoelstellingen

Op woensdag 11 maart ontvingen we een persbericht van de VRT waarin staat dat de openbare omroep de vooropgestelde diversiteitsdoelstellingen mooi behaalde.

De monitor diversiteit is een kwantitatieve studie naar de zichtbaarheid van diversiteit op het scherm. De monitor meet de diversiteit in programma's geproduceerd door VRT zelf of externe productiehuizen. Voor 2019 was het aandeel vrouwen 41,2 procent, nieuwe Vlamingen 8,3 procent, ouderen 5,9 procent en andersvaliden 1,5 procent. De cijfers zijn hoger dan het vooropgestelde streefdoel 2020 in de beheersovereenkomst, wat nogmaals bewijst dat er bij de openbare omroep hard gewerkt wordt om geformuleerde doelstellingen te halen.

De dag voordien, op dinsdag 10 maart, was de minister te gast in het VRT-programma 'De Afspraak', samen met columniste Mia Doornaert, atleet Bashir Abdi en professor Herman Van Goethem. Een divers gezelschap mogen we zeggen. Een pittig debat rond de thema's 'jongeren' en 'woke zijn' ontspon zich aan de tafel. Opvallend: we hoorden geen repliek van de jongeren zelf, noch de stem van Bashir Abdi in dit debat. Waarmee ik geen oordeel wil vellen over het concept van het programma 'De Afspraak'. Ik wil dit louter als illustrerend voorbeeld aanhalen.

Even verder terug in de tijd. Op 18 februari verscheen het artikel ['A handful of experts dominate debates in Flemish media'](#) op de website International Journalists' Network. Daarin staat dat steeds aan dezelfde mensen, hoofdzakelijk witte mannen van middelbare leeftijd, gevraagd wordt om hun opinie te geven in de media. Vrouwen, jongere experts en gekleurde landgenoten hinken achterop. Een van de oorzaken: mannen blijken sneller in te stemmen wanneer ze benaderd worden door de media, ook over onderwerpen waar ze eigenlijk geen uitgesproken expertise over hebben. Vrouwen zouden dan meer de boot afhouden. Hierdoor bouwen degenen die wel ingaan op vragen van redacties en journalisten sneller ervaring en een netwerk op. Ze worden vervolgens vaker teruggevraagd. Een vicieuze cirkel ontstaat.

Een flash forward: ook tijdens de coronacrisis worden de media hoofdzakelijk gedomineerd door witte mannelijke experts, professoren, economen, ... op een paar uitzonderingen na (verdeling: tegenover ongeveer 25 mannen komen 3 vrouwen aan het woord). Eén zwaluw maakt de lente niet.

Tot slot nog dit: de Vlaamse Jeugdraad lanceerde op 3 februari de campagne [#kijk naar ons](#). Er worden 9 tips gegeven voor een meer diverse representatie in de media. Ook de vraag om gehoord te worden en niet enkel 'in beeld' te komen, is een tip.

We kunnen concluderen dat de VRT goed scoort wat betreft het behalen van kwantitatieve doelstellingen rond diversiteit. Een weg die absoluut verder bewandeld mag worden.

Maar aangezien informatie en duiding een niet onbelangrijk onderdeel is van de opdracht van de VRT, is het misschien aangewezen om extra aandacht te hebben voor kwalitatieve doelen alsook voor ondersteunende maatregelen om deze te behalen. Daarvoor is echter een goed uitgebouwde diversiteitsdienst noodzakelijk. Blijkbaar draait deze dienst op de VRT momenteel, uit budgettaire noodzaak, slechts op een paar mensen, zo beaamde ook Katrien Bruggeman van de Vrouwenraad op de hoorzitting in de commissie Media van 12 maart.

1. Hoe staat de minister tegenover de stelling dat we al te vaak dezelfde experts aan het woord horen en dat de doelgroepen waarover een specifiek item gaat of andere experts veelvuldig vergeten worden?

Welke concrete adviezen zou de minister aan onze verschillende media geven om deze vergetelheid te verhelpen? Indien hij deze vergetelheid veeleer betwist, op basis van welke informatie besluit hij dit?

2. Is het volgens de minister de taak van de VRT om ondersteunende maatregelen te ontwikkelen die mogelijke experts meer 'mediaproof' maken en dus over de streep kunnen trekken, waardoor er meer diversiteit zal ontstaan?
3. Is het volgens de minister daarbij ook essentieel dat er een vorm van nazorg ontwikkeld wordt waarbij er ook aandacht besteed wordt aan de reacties - veelal niet constructief en persoonlijk - die de expert/opiniemaker achteraf online krijgt?
4. Volgt de minister de oproep van de Jeugdraad en de Vrouwenraad die pleiten voor een goed uitgebouwde diversiteitsdienst en een straf diversiteitsbeleid waar er een evenwicht is tussen kwantiteit en kwaliteit?

Zo ja, welke verschillende stappen zal hij ondernemen om de VRT te stimuleren hier een voorbeeldfunctie te vervullen? Zo neen, waarom volstaat de huidige koers voor de minister?

ANTWOORD

op vraag nr. 104 van 26 maart 2020

van **ELISABETH MEULEMAN**

1. Diversiteit/representativiteit is een heel belangrijk thema. Dat heb ik al meermaals benadrukt in de Commissie Media. Ik verwijs hiervoor naar mijn antwoorden op VOU 1598 en VOU 1281.

In de huidige beheersovereenkomst met de VRT staat dat VRT Nieuws haar opdracht op een deontologisch verantwoorde manier uitvoert. De VRT laat de onpartijdigheid van haar aanbod onderzoeken door onafhankelijke deskundigen. De resultaten daarvan worden besproken met de programmacharterraad, de manager beroepsethiek, de deontologische adviesraad en de Raad van Bestuur. De huidige beheersovereenkomst stelt dat dit in 2020 moet gebeuren. In de herfst van 2020 zou deze studie afgerond moeten zijn.

Daarnaast heeft de VRT-nieuwsdienst me laten weten dat ze, vanuit haar aandacht voor onpartijdigheid, veel belang hecht aan het aan bod laten komen van verschillende meningen. VRT NWS probeert dit op verschillende manieren te realiseren:

- Dat gebeurt bijvoorbeeld met het partnerschap dat de nieuwsdienst aanging met de BBC voor het zogenaamde 50:50-project. Het 50:50-project streeft ernaar dat redacties zich vrijwillig inzetten om het aandeel vrouwen onder de studiegasten te laten toenemen en dit door zelf tellingen uit te voeren. Op die manier wordt de genderproblematiek vanzelf meer "top of mind" gemaakt bij de redacties. De redactie van het duidingsprogramma *De afspraak*, maar ook de andere redacties van VRT NWS hebben zich bij dit project aangesloten.
- Als een gast op basis van zijn/haar specifieke functie moet worden uitgenodigd, dan hebben de redacties geen invloed op bijvoorbeeld het geslacht, achtergrond, enz. van deze gast. Als gasten vrij gekozen kunnen worden, stellen de redacties steeds een evenwichtige samenstelling en een gepaste afwisseling van de gasten voorop.
- Op de redacties wordt niet alleen meer aandacht gegeven aan de zoektocht naar vrouwelijke experts, maar de redacties gaan ook in toenemende mate op zoek naar andere experts, zoals personen met een migratieachtergrond.
- De VRT-nieuwsdienst heeft de afgelopen jaren verschillende netwerk ontmoetingen georganiseerd om nieuwe experts te leren kennen. De eerstvolgende ontmoeting was voorzien voor eind april, maar werd uitgesteld omwille van de coronacrisis.

Zoals reeds aangegeven in mijn antwoord op VOU 1598 zal dit onderwerp voorwerp uitmaken van de onderhandelingen met de VRT in het kader van de nieuwe beheersovereenkomst.

In het kader van de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst met het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) zal representativiteit aan bod komen.

Ook bij de commerciële mediaspelers besteedt men aandacht aan dit thema om ervoor te zorgen dat er voldoende diversiteit en representativiteit zit in hun programma aanbod.

2. De VRT heeft me laten weten dat er onderzocht wordt of het aanbieden van mediatraining aan nieuwe experts en het geven van feedback past in het kader van een informatie-opdracht die op een onpartijdige en onafhankelijke manier moet gebeuren.

3. Het klopt dat nieuwe personen die meewerken aan een programma vaak negatieve reacties krijgen, onder andere op de sociale media. Dit bemoeilijkt trouwens ook het aantrekken van nieuwe experts voor redacties. Als antwoord daarop onderzoekt de VRT in welke mate de (nieuwe) experts begeleid kunnen worden op een manier die de onafhankelijke en onpartijdige informatie-opdracht niet in het gedrang brengt. Daarnaast moet er nagegaan worden op welke manier haatspraak en online intimidatie aangepakt kan worden.
4. De VRT hanteert momenteel een sterk diversiteitsbeleid waarbij vrijwel alle afdelingen van de organisatie hun verantwoordelijkheid opnemen. Dat beleid wordt ondersteund door een diversiteitsteam dat in nauw contact staat met die afdelingen en met vertegenwoordigers van diverse belangengroepen (actief rond diversiteit).

Bij de opmaak van de nieuwe beheersovereenkomst zal de werking van het VRT-diversiteitsbeleid geëvalueerd worden en bepaald worden welke diversiteitsdoelstellingen we zullen hanteren voor de periode 2021-2025.

Ik verwijs ook graag naar de recente beslissing van de Vlaamse Regering om binnen het JKP 2020-2024 sterk in te zetten op mediawijsheid als 1 van de 5 expliciete prioriteiten.